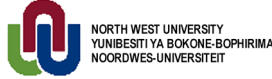

MOGOKONG O MO MPSHA WO O HLASELAGO DIMELA (FAW) KA AFRIKA BORWA LETLAKALA LA DINTLHA

Sepedi

FAW *Spodoptera frugiperda* e tšwa dileteng tša molatšatši wa Dinagakopano, Argentina, le tikologo ya Caribbean gape ke sesenyi se šoro sa lefela ka Brazil le dinaga tše dingwe. Dipego tša mathomo tša leuba la Mogokong (FAW) ka Afrika di tšwa dinageng tše mmalwa tša Bohlabela le Bogare bja Afrika mathomong ka 2016, eupša di ile tša kgokaganywa pele le *Spodoptera* spp ya setlogo.

Kgweding ya Manthole 2016, dipego tša mathomo tšeo di bego di sa netefatšwa tša tshenyo ya mafela ka mogokgo di ile tša amogelwa ka Zambia le Zimbabwe. Ka Pherekong 2017, Kgoro ya Afrika Borwa ya Temo, Kagodikgwa le Boreadihlapi (DAFF) e ile ya amogela dipego tša mogokong wo o sa tsebjego wo o senyago dibjalo tša mafela dipolaseng ka diprofenseng tša Limpopo le Leboa bodikela. Rasaense yo a reago diphedi maina ka dihlopha Lekaleng la Tshekatsheko ya Kamano ya Diphedi ka ARC-PPRI o laeditše ka kgonthe dišupo tše di kgobokeditšwego tša mmoto wa tonanyana, bjalo ka le Mogokong wa *Spodoptera frugiperda* (JE Smith) (Lepidoptera: Noctuidae).

FAW e fofa diphefong tše di fokago, e phela lebaka le le kopana, gape e hlasela mehuta ya dibjalo, e dira gore go be le kotsi ye kgolo ya ekonomi go borapolase ba rena. O tšewa bjalo ka sesenyi sa tswalelelo sa A1 lenaneong la Mokgatlo wa Tšhireletšo ya Dimela wa Yuropa le Watlegare (EPPO), gape ke sesenyi sa tswalelelo ka Afrika Borwa.

BOITŠHUPO

Mae a alamišwa ka dihlopha tša 20 -250 ka mahlakoreng a matlakala ka bobedi.

Mana (Diboko): dikgato tše seelago tša kgolo go tloga leeng go fihla e eba mmoto. Diboko tše nnyane di boima kudu go di laetša ka popego ka baka la gore dikgato tša bjale tša bophelo bja kgolo di swana le tša meboti ye mengwe.

Hlogo ya FAW e bontšha bošweu bja go hlanola bja “Y” (Seswantšho: Margaret Kieser)

Kgolo #	Botelele bja sebelebele	Mmala	Maswao
1, 2	1,5 go fihla go 3,5	Botalamorogo ka boso Hlogo	Ga e gona
3, 4	6 go fihla go 10	Karolo ya mokokotlo ya mmala o phefadu karolo ya mpa e talamorogo Mahlakore a methalo e ešweu/sehla ye e bonagalago	Dipinakula tše nne tša mmala wo o fifetšego goba marothontho a go hlatlošwa ao a beakantšwego sekwereng sa boseswai karolong ya mpa le trapesoeteng ya bosenyane
5, 6	15 go fihla go 40	Phefadu, talamorogo, boso	Dipinakula tše nne tša mmala wo o fifetšego goba marothontho a go hlatlošwa ao a beakantšwego sekwereng sa boseswai karolong ya mpa le trapesoeteng ya bosenyane

Seboko sa FAW (Kgolo ya bo-5) (Seswantšho: Benjamin Janse van Rensburg)

Meboto:

Ela hloko: Ka baka la go fihlega ga diphapano tša sebopego tše di bonwego disampoleng tše di amogetšwego ka Afrika Borwa, temogo ka dinako dingwe e gakantšhwa le lešika la meboti ya bošego. Disampole di ka romelwa go Ms Vivienne Uys ka ARC-PPRI, go hwetša temogo ya maleba ya sebopego.

Monabo wa go fofa o tloga go 30 go fihla go 40mm. Mafofa a ka pele: ye tona - mmala wa go fifala o mosotho go ya go wo mophefadu, tse di nang le dibata tše tšhweu ntlheng ya ka ntle; ya tshadi - pududu ye e swanago go ya go tshootho maswao a tshootho ga a swane. Mafofa a ka morago: ye tona le ya tshadi di na le mafofa a mašweu/mmala wa silibere ka bobedi ka botsotswa molaleng.

Papetšo ya Diphedi tše di Amanago

Tihalošo	Mogokgong (<i>S.frugiperda</i>)	Mogokgong wa Afrika (<i>S.exempta</i>)
Mmala wa diboko tše di godilego	Tshootho/talalerata ka methalo ye mesehla	Boso bja belebete ka ka methalo ye mesehla/sorolane
Maitshwaro a seboko	Dibjalo tše di khupeditšwego	Se sepela mo dibjalong
Mae	Dihlopha di khurumeditšwe ka meriri ye metsothwa. A alangwa ka tlase ga matlakala	Dihlopha di khurumeditšwe ka meriri ye meso A alangwa ka tlase ga matlakala
Mmoto wa monna	Hlaolwa ka mapele	Hlaolwa ka mapele
Dimela tša benggae	Kudukudu mefela le mabelethoro	Kudukudu mabjang le bjang
Diphetogo tša ditlhaselo	Khudugo go tšwa dinageng tše di leboa la Afrika Borwa; go tswala mo gae gomme ditlhaselo di tšiseleditšwe ka Dibokwane 2017 ka Afrika Borwa	Ditlhaselo tše di diragalago mo le mola ka selegae, fela bontši bo huduga go tšwa dinageng tša leboa la Borwa

DIBJALO TŠE DI LEGO KOTSING KA AFRIKA BORWA

FAW ke sesenyi seo se jago mehuta ye mentši ya dimela seo se bontšhago se rata dibjalo tša mabele. Mafela le ditrimane (dimela tše nnyane le dikoko) di hlasetšwe gabjale ka Afrika Borwa, ka dipego tše dingwe tša tshenyo ya mabelethoro. Dingwalwa le tšona di ngwadile tshenyo sepinatšheng, reiseng, lesereng, sonopolomong, korong, dikhabetšheng, pherephereng, soyeng, ditapoleng, mafulong le bjaneng.

TAOLO

Kgoro ya Temo, Kagodikgwa le Boreadihlapi e hlagišitše tlhahli ya nakwana ya mathomo go hlahla mabapi le tirišo ya dikhemikhale tša temo go laola kgolo ya mogokgong ka Afrika Borwa gomme tlhahli e ka taoneloutwa mo <http://www.daff.gov.za>

Ka kgopelo hlokomela gore boradipolasa ba swanetše go diriša fela dibolayadikhunkhwane tše di dumeletšwego ka tirišo ya dikelo tša tekanyo ye e digetšwego leswaong la setšweletšwa. Tirišo e swanetše go dirwa fela kgahlanong le kgato ya bophelo bja diboko tše nnyane ya tlase ga botelele bja 10mm. Tirišo kgahlanong le diboko tše kgolwane ga e atlege ka baka la gore di ka gare ga dikgarehlaka tša dibjalo gomme ka gona di šireletšegile go ikopanya le sebo- layakhunkhwane.

Tshenyo ya FAW tsebeng ya lefela (Seswantšho: Margaret Kieser)

Mmoto o mogolo wa tona (Seswantšho: Matt Bertone)

Tshenyo ya FAW matlakaleng a mafela (Seswantšho: Annemie Erasmus le Margaret Kieser)

GO BEGA DITLHASELO

Ka kgopelo bega ditemogo ka moka/ditlhaselo tša FAW go Jan Hendrik Venter go (012) 3196384, goba go Ngk. Gerhard Verdoorn go CropLife go info@croplife.co.za ka go bolela letšatšikgwedi leo o lemogilego ka lona leina la polasa, profense, lefelo la tšhilafatšo le dibjalo tše di tšhilafaditšwego.

Balemi ba hlohleletšwa go lekola go ba gona ga mae a FAW le diboko. Ditlhahli tša tekolo di tla hwetšagala wepsaeteng ya DAFF.

DITEBOGO

Re leboga Matt Bertone (Yunibesithi ya Setšhaba ya Leboa la Carolina) bakeng sa tšhomišo ya seswantšho sa gagwe sa mmoto wa FAW le Benjamin Janse van Rensburg bakeng sa seswantšho sa gagwe sa kgolo ya bo 5 ya seboko.

Go hwetša tshedimošo ka botlalo, ikgokaganye le:

Annemie Erasmus at ErasmusA@arc.agric.za

ARC-Institute ya Dibjalo tša Mafela , Private Bag X1251, Potchefstroom, 2520. Tel: 018-299 6113

Johnnie van den Berg

Lekala la Disaense tša Tikologo leTaolo, Yunibesithi ya Leboa Bodikela, Private Bag X6001, Potchefstroom, 2531.